הלכה ט' סמ"ג עשיו דרבנו

ב' טור וש"ע יו"ד סימן שדמ

:סעיף מו

תורה אור השלם

ויָבא גִּדְעוֹן וּמֵאָה אִישׁ. אָשֵר אתוֹ בּרעים אָשֶר אתוֹ בּרעים

ראש האשמרת התיכונה אף וַיִּתְקְעוּ בַּשׁוֹפָרוֹת וְנָפּוֹץ הָקָם הֵקִימוּ אֶת הַשְּמְרִים בַּשׁוֹפָרוֹת וְנָפּוֹץ

2. חֲצוֹת לַיְלָה אֶקוּם לְהוֹדוֹת

ַלְךְּ עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶּךְ: תהלים קיט סב

3. קדמו עיני אַשְׁמִרוֹת לְשִׁיחַ

נ. קור ביר ביר ביר ווויקטית: בְּאִמְרֶתֶר: תהלים קיט קמח4. קדִמְתִּי בַנֶּשֶׁף וְאֲשַׁוַעָה

בְּנֶשֶׁף בְּעֶרֶב יוֹם בְּאִישׁוֹן
בְּנִשֶּׁף בְּעֶרֶב יוֹם בְּאִישׁוֹן
לִילָה וַאֲפֵלָה: משלי ז ט

הָעֶרֶב לְמְחֲרָתֶם וְלֹא נִמְלֵט מֶהֶם אִישׁ כִּי אָם אַרְבַּע מֵאוֹת מֶהֶם אִישׁ כִּי אָם אַרְבַּע מֵאוֹת

אִישׁ נַעַר אֲשֶׁר רֶכְבוּ עַל

ויַכֵּם דָּוִד מֵהַנֵּשֵׁף וְעַד ויַכֵּם דָּוִד מֵהַנִּשֵׁף וְעַד

מורתרונית ז ניו

הַכַּדִים אֲשֶׁר בִּיָדָם:

לִדְבָרְךְ יִחַלְתִּי:

הַגְּמֵלִים וַיָּנָסוּ:

לף ט:, ג) שמחות פ"ג ה"ו, ד) גי' הרי"ף ורש"ל, ה) [סוכה

כו:ן, ו) גטין ו:, ו) ס"א נמחק,

ם) מני שדבר נותו בחלום ואתר

קושית התוס' [העתק מחילופי

הענין, י) לחמן נט., כ) ופי׳ עפר

שע"פ הבור וי"מ מעפר שחופריו

מן הבור אינו מתמלא עד שיתוסף

בו עפר אחר ערוך ערך חליא], () לקמן נא., מ) [פ' מי שמחו

יא.ן, ג) שייך לעיל, ס) דועי׳ מוס׳

סנהדרין טו.],

הגהות הב"ח

פרק ראשון ברכות מאימתי

בחדתי ותיפוק ליה משום מזיקין בתרי אי •בתרי

חשד נמי ליכא בתרי ופריצי. מפני המפולת

ותיפוק ליה משום חשד ומזיקין בתרי וכשרי.

מפני המזיקין ותיפוק ליה מפני חשר ומפולת

בחורבה חדתי ובתרי וכשרי אי בתרי מזיקין

נמי ליכא במקומן חיישינן ואב"א לעולם בחד

ובחורבה חדתי דקאי בדברא דהתם משום

חשר ליכא דהא אשה בדברא לא שכיחא

ומשום מזיקין איכא: יח"ר ארבע משמרות

הוי הלילה דברי רבי ר' נתן אומר שלש מ"מ

דר' נתן דכתיב יויבא גדעון ומאה איש אשר

אתו בקצה המחנה ראש האשמורת התיכונה

תנא אין תיכונה אלא שיש לפניה ולאחריה

ורבי מאי תיכונה אחת מן התיכונה שבתיכונות

ור' נתן מי כתיב תיכונה שבתיכונות תיכונה

כתיב מ"ם דרבי א"ר זריקא א"ר אמי א"ר

יהושע בן לוי כתוב אחד אומר ²חצות לילה

אקום להודות לך על משפטי צדקך וכתוב אחד

אומר יקדמו עיני אשמורות הא כיצד ארבע

משמרות הוי הלילה ור' נתן סבר לה כרבי

יהושע דתנן ייר' יהושע אומר עד שלש שעות

למלך יואב אחיתופל זה יועץ וכה"א יועצת אחיתופל אשר יעץ בימים ההם כאשר ישאל (איש) בדבר האלהים

שכן דרך מלכים לעמוד בשלש שעות שית דליליא ותרתי דיממא הוו להו

שתי משמרות רב אשי אמר משמרה ופלגא נמי משמרות קרו להו: ואמר רבי

זריקא אמר רבי אמי אמר רבי יהושע בן לוי מאין אומרין בפני המת אלא דבריו

של מת אמר רבי אבא בר כהנא לא אמרן אלא בדברי תורה אבל מילי דעלמא

לית לן בה ואיכא דאמרי אמר רבי אבא בר כהנא לא אמרן אלא יי[אפילו] בדברי

תורה וכ"ש מילי דעלמא: ודוד בפלגא דליליא הוה קאי מאורתא הוה קאי

דכתיב ⁴קדמתי בנשף ואשועה וממאי דהאי נשף אורתא הוא דכתיב ⁵בנשף

בערב יום באישון לילה ואפילה אמר רב אושעיא אמר רבי אחא הכי קאמר

(דוד) מעולם לא עבר עלי חצות לילה בשינה. רבי זירא אמר עד חצות לילה

היה מתנמנם ∞כסום מכאן ואילך היה מתגבר כארי רב אשי אמר עד חצותֿ

לילה היה עוסק בדברי תורה מכאן ואילך בשירות ותשבחות. ונשף אורתא הוא

הא נשף צפרא הוא דכתיב יויכם דוד מהנשף ועד הערב למחרתם מאי לאו

מצפרא ועד ליליא לא מאורתא ועד אורתא אי הכי לכתוב מהנשף ועד הנשף

או מהערב ועד הערב אלא אמר רבא תרי נשפי הוו נשף ליליא ואתי יממא

נשף יממא ואתי ליליא. ודוד מי הוה ידע פלגא דליליא אימת השתא משה רבינו

לא הוה ידע דכתיב יכחצות הלילה אני יוצא בתוך מצרים מאי כחצות אילימא

דאמר ליה קודשא בריך הוא כחצות ימי איכא ספיקא קמי שמיא אלא דאמר

ליה יּ(למחר) יּבחצות (כי השתא) ואתא איהו ואמר כחצות אלמא מספקא לי′

ודוד הוה ידע דוד סימנא הוה ליה יידאמר רב אחא בר ביזנא א"ר שמעון חסידא

כנור היה תלוי למעלה מממתו של דוד וכיון שהגיע חצות לילה בא רוח צפונית

ונושבת בו ומנגן מאליו מיד היה עומד ועוסק בתורה עד שעלה עמוד השחר

כיון שעלה עמוד השחר נכנסו חכמי ישראל אצלו אמרו לו אדונינו המלך עמך

ישראל צריכין פרנסה אמר להם לכו והתפרנסו זה מזה אמרו לו אין הקומץ

משביע את הארי יואין הבור מתמלא מחוליתוי אמר להם לכו ופשמו ידיכם

בגדוד מיד יועצים באחיתופל ונמלכין בסנהדרין ושואלין באורים ותומים אמר

רב יוסף מאי קרא (דכתיב) ואחרי אחיתופל בניהו בן יהוידע ואביתר ושר צבא

במקומן חיישינן. פי׳ שידוע שרגילין שם המזיקין. וההיא דלעיל דבתרי ופריצי ליכא משום מזיקין איירי בסתם שאין רגילין: אין אומרין בפני המת אלא דבריו של מת. ופסק סירב אלפס משום רצ האי דוקא דברי תורה אבל דברים דעלמא לית לן

נה. °ודוקא בארבע אמות שלו: רוח צפונית מנשבת. פי' לבדה דהא אמרינן בפרק לא יחפור (ב"ב דף כה.) שהיא מנשבת עם כל אחד ואחד: יואתא איהו ואמר כחצות. ואס תאמר מכל מקום לימא בחלות כמו שאמרו לו מן השמים דהא אמת אמרו לו. וי"ל שלא רצה לומר להם דבר שלא היה יכול להראות ולהוכיח אם ישאלו לו: ראין הבור מתמלא מחוליתו. פירש רש"י אם יחפור ויחזיר בו עפרו לא יהא מלא. ס ותימא דאין הנדון דומה לראיה שהרי לא היה אומר להם אלא ליטול מן העשירים וליתן לעניים. אם היה מצוה ליטול מן העניים ולחזור וליתן להם אז היה דומה למשל. ומפרש רבינו תם מחוליתו מנביעתו כלומר אין הבור מתמלא מן המים הנובעים בו. אובתוספתא יש אין הבור מתמלא מחוליתו אלא אם כן מושכין לו מים מלד אחר. ור"י פירש שאם תחפור מלד זה ותניח מלד אחר לא תמלא. שמה שנותן כאן חסר כאן. כמו כן מה שנוטל

מן העשירים יתחסר מן העשירים: דניהו

שמואל א ל 7 ולאמר משה הה אמר יי ַבְּחֲצֹת הַלַּיְלָה אֲנִי יוֹצֵא בְּתוֹף בַּחֲצֹת הַלַּיְלָה אֲנִי יוֹצֵא שמות יא ד מצרים:

פּרווויא וּאַבְיָתָר וְשַׂר צְבָא בּּן גַּנְיָהוּ וְאֶבְיָתָר וְשַׂר צְבָא בָּן בָּנְיָהוּ וְאֶבְיָתָר וְשַׂר צְבָא . לַמֵּלַךְ יוֹאֵב:

9. וַעֲצַת אֲחִיתֹפֶּל אֲשֶׁר יָעַץ בַּיָמִים הָהֵם כַּאֲשֶׁר יִשְׁאַל אַישׁ בַּדְבַר הַאֵלהִים כַּן כַּל אַישׁ בִּדְבַר הַאֵלהִים כַּן כַּל עצת אֲחִיתֹפֶּל גַּם לְדָוִד גַּם לְאַבְשָׁלֹם: שמואל ב טז כג

גליון הש"ם

גם' בתרי חשד גמי ליכא. עש"ך יו"ד סי' קמ"ל ס"ק כ"ז: שם וכה"א ועצת אחיתופל שם וכה"א ועצת אחיתופל כו'. עיין תשונת לשנ"ח סי מ״ח: תום' ד״ה אין אומרין מ״ח: תום' ד״ה אין אומרין כו'. ודוקא בד' אמות שלו. ע״ תוס' צ״ק ט״ז: ד״ה שהושיבו. שמשם ראיה לוה:

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה כנור. ושש כו" כ"ב אינו כן (אלא שש אחרונות רוח מערבית ובתחלת הלילה רוח דרומית וכמ"ש בו״ת :נראשית)

מוסף תוספות

א. בתוס׳ רי״ש כתב, וה״נ י וכתב המגיה דהוא בפכ״ז ה׳) ועל דברי התוס׳ שכתבו בשם התוספתא כתב שהוא ט"ס).

רבינו חננאל

תנו רבנן ארבע משמרות הוי הלילה דברי ר'[בי] ר' נתן אומר שלש. ר' נתן דייק מדכתיב ראש האשמורת התיכונה, ואין תיכונה אלא שיש ולאחריה. ודאחי ר׳וביז להא דר׳ נתן מאי התיכונה אחת התיכונות. ולעולם משתי ור׳[בי] דייק מדכתיב חצות

יך...) יק שריים ביהוד. לילה אקום להדרות לך ותייב קדמו עיני אשמורות. [ור' נתן] משאר מלכים הוא דקאמר שדרכם לישן עד שלש שעות של יום, עד ולא עד בכלל, כלומר עד תחילת שעה שלישית, הילכך דויד היה עומד בחצי הלילה, הרי שש שעות ושתי שעות של יום שכל מלך כמותו ישן והוא מקדים ועומד, נמצא שהקדים לכל מלך שמונה שעות שהן שתי אשמורות שלימות, וזה הוא שאמר קידמו יקר עכורות ישרותה נקרים דוכות, נכנא שרוקרים לכל נרך שמונה שפור שון שור אשמוחורים שלימות יווח שאמו קידמו עיני אשרות לעכוד מן השניה קדם לשאר מלכים שייניים עד תחילת שעה שלישית שתי אשמוחורים שהן שמונה שעות. ופריק תוב רב אשי ואמר כל אשמורה ומחצה שתי אשמורות קרי להו, ולעולם שלש אשמורות האוי הלילה כר׳ נתן. ומקשינן והא דוידי יד. היד היה היה. מאורתא הוה קאי דכת' קידמתי בנשף ואשונה ונשף ערב הוא רכתיב בנשף בערב יום כל'. ופריק רב אשי משמע הכי ומשמע הכי הילכך תרי נשפי הוו, נשף ליליא אתא ימסא נשף ימסא אתא ליליא ונשף דהכא אורתא הוא דכת' קידמתי בנשף ואשועה. ומקשינן ודויד מי הוה ידע אימת הוי פלגא דליליא, השתא משה רבינו לא ידע כול׳. ופרקינן וכנור היה תלוי למעלה ממיטתו שלן דויד, כגון אבן השעות וכיוצא בה, וידע מתי הוא פלגא דליליא, סימנא הוה ליה בכינור וכול'. איבעית אימא תרויהו הוו ידעי, ומשה רבינו דאמר כחצות הלילה סבר דילמא חשבו איצטגניני פרעה וטעו ואמרי משה ומילתו בדאים הוא. ואמר מר למד לשונר תוסח דבים האמה התבודה היה שביד בלא השביד הבצגעים כדי והסדראמה בידה שהוד היה היה היה היה בה לבידה בהיב היה בהיב לומר איני יודע שמא התראדו. כיון שעלה עמוד השחר נכנסו חבומין ישראל אצלו אמרו לו אדונינו המלך עמן ישוקאל! צריכין לפרנסה, אמר להם לכו ופשטו ידיכם בגדוד. מיד יועצים באחיתופל ונמלכין בסנהדרין וכו'. סנהדרין הם שנקראו הכרתי והפלחי והיה בניהו עליהם דכתיב ובניהו בז יהוידע על הכרתי ועל הפלחי. מת בניהו נתמנה יהוידע בנו נתקים והפלתי יהוידע באחיתופל ונמלכיז בסנהדריז ונשאליז באורים ותומים. ואמר רב יוסף מהאי קרא ואחרי אחיתופל יהוידע בז בניהו ואביתר ושר צבא למלך יואב. אין <mark>אומרים בפני המת אלא דבריו של מת. אמר ר' אבא בר כתנא וכו'. קיי"ל כלישנא קמא דדברי תורה אטור אבל</mark> מילי דעלמא שרי, דהא מעשים בכל יום דמשתעו במילי דעלמא קדם מיתיא במותב רבנן קשישאי ולא ממחי רבנן בידם.

משתשקע החמה כל זמן שפני מזרח מאדימין הכסיף התחתון ולא הכסיף העליון בין השמשות הכסיף העליון והשוה לתחתון לא הכסיף העליון בין השמשות הכסיף העליון והשוה לתחתון לא הכסיף העליון בין השמשות הכסיף העליון והשוה לתחתון לא הכסיף העליון בין השמשות ספק יום ספק לילה הוא אין יוצאין בו לילה דברי ר' יהודה ר' נחמיה אומר בין השמשות משתשקע החמה כדי הילוך חצי מיל ר' יוסי אומר בין השמשות שאינו ודאי יום וכל המצות הנוהגות בלילה אין יוצאין בהן ידי חובה וכו' וגם הם שוין בטבילה שצריכה להיות בשעה שהוא יום ודאי שאין בה ספק (כדתנון) [כדתניא] (נפסחים זף צ ועוד) כל חייבי טבילות טבילות טבילות ביום נדה ויולדת טבילתן בלילה לא חלקו אלא בשעה שהיא בין השמשות אי זו היא וכמה שיעורא וסבר ר׳ יהודה כי מעת שקיעת החמה ועד שיסתלק זהרה מעל (המשך בעמוד הבא)

בחדתי. שנפלה מחדש שהחומה שלה נפלה ועודנה בחזקתה: חשד נמי ליכא. דתנן (במסכת קדושין דף פ:) אבל אשה מתיחדת עם שני אנשים: בתרי ופרילי. דאמרינן התם לא שנו אלא בכשרים: במקומן **חיישינן.** במקום שהם מלויין תדיר חיישינן אפילו בתרי: **בדברא**.

בשדה: קדמו עיני השמורות. חלמה חלות לילה שהיה דוד עומד שתי משמרות יש בהם: ור' נתן. אמר לך האי קדמו עיני אשמורות דקאמר דוד קדמו לשאר מלכים האמר שדרכן לעמוד בשלש שעות ביום בתחלת שעה שלישית: שים דלילית. חלות לילה הוי שש שעות: ומרפי דיממא. ששאר מלכים ישנים הוו להו תרתי משמרות של שמונה שעות: אלא לדבר הלכה. אסור לספר לפניו שהכל חייבין לספר בהן והמת דומם והוה ליה לועג לרש חרף עושהו (משלי יו): אבל מילי דעלמה. שחין גנחי למחריש בהן לית לן בה: מחורמת. מתחלת הלילה: בנשף בערב יום. בהעריב היום הרוי נשף: ה"ק. (ה) קרא דחלות לילה: מעולם לא עבר עלי חלות לילה בשינה. שקודם

לכן הייתי עומד: מתנמנס כסום. עוסק בתורה כשהוא מתנמנס. כסום הזה שאינו נרדם לעולם אלא מתנמנם ונעור תמיד: בשירות ותשבחות. והכי מפרש בההוא קרא להודות לך וגו': למחרתם. ליום מחרת של חנייתם שם: ה"ג אי הכי לכתוב מהנשף ועד הנשף או מהערב ועד הערב אלא אמר רב אשי תרי נשפי הוו: נשף יממא. קפץ ועלה כמו לנשוף מדוכתיהט (מגילה דף ג.) וכמו האי בוקא דאטמא דשף מדוכתיה טרפה (חולין דף מב:): ואתא איהו ואמר כחלום. לפי שלא היה יודע לכוין השעה ולהעמיד דבריו בשעת המחורע: כנור היה חלוי למעלה ממטחו. ונקביו ללד לפון כיון שהגיע חלות הלילה רוח לפונית מנשבת בו דאמר מר (בב"ב דף כה.) ארבע רוחות מנשבות בכל יום ויום שש שעות ראשונות של יום מנשבת רוח מזרחית מהלוך החמה [א] ושש אחרונות רוח דרומית ובתחלת הלילה רוח מערבית ובחלות הלילה רוח לפונית (ב): אין הבור מתמלא מחוליםו. העוקר חוליא מבור כרוי וחוזר ומשליכו לתוכו אין מתמלא בכך. אף כאן אם אין אתה מכין לעניים שבנו מזונות ממקום אחר אין אנו יכולין לפרנסם משל עלמנו: יועלים

באחיתופל. איזה הדרך ילכו והיאך יציבו

מלב ומשחית וטכסיסי מארב מלחמה:

ונמלכין בסנהדרין. נוטלין מהם רשות

כדי שיתפללו עליהם: ושואלין באורים

ותומים. אם ילליחו: ה"ג מאי קרא ואחרי

אחיתופל בניהו בן יהוידע ואביתר ושר

לבא למלך יואב אחיתופל זה יועץ:

יהא מותר לוכל בקדשי מזבח כדתנן בפרק חומר בקודש (חציגה דף כא) אונן ומחוסר כפורים צריכין או סבילה לקודש אבל לא לתרומה ואמרינן בגמרא (שם דף כד) כיון דעד האידנא הוו אסירי למיכל בקודש אצרכונהו רבנן טבילה ואלו השמות שהן

קרויין לטמא כמו שהזכרנו איתנהו מסודרין במשנה בתחלת טהרות (כלים פרק א: משנה ה:) מחוטר כפורים אסור בקודש ומוחר. בתרומה ובמעשר חזר להיות טבול יום אסור בקודש ובתרומה ומותר במעשר חזר להיות בעל קרי אסור בשלשתן ובמשנת נגעים בפרק י״ד (משנה ג') כבס בגדיו וטבל טהר מלטמא כשרץ והרי הוא טבול יום אוכל במעשר העריב שמשו אוכל בתרומה הביא

יר (משמת) אמרינן העריב אין לא העריב להיים למסור בין היה בליים בליים להיים אמרינן העריב אין לא העריב לא כפרתו אוכל בקדשים והיינו בעריב אין לא העריב לא מסור במור בליים בין לא העריב לא מסור הוא אלא מעלה הרי נתברר לנו עכשיו מכל אלו הראיות כי התרומה מעלתה למעלה מן המעשר והיא למטה

מז הסדשים וכי זה שאמר הכתוב ובא השמש וטהר על השמש הוא חוזר ולא על האדם הטמא כלומ.

קריאת שמע קודם זה העת לא יצא ידי חובתו כדגרסי׳ בגמ׳ דבני מערבא (הלכה א׳) תני הקורא את שמע קודם לכז לא יצא

ידי חובתו חלוקתם של די יה והדה ורי יומר בבין השמשות שנויה היא בהא ברייתא דפרק במה מדליקין (זף זה) דכן ידי חובתו חלוקתם של די הוהדה ורי יומי בבין השמשות שנויה היא בהא ברייתא דפרק במה מדליקין (זף זה) דמ השמשות מן היום ומן הלילה ספק כולו מן היום ספק כולו מן הלילה ומטילין אותו לחומרי שני ימים איזהו בין השמשות

מאורו של יום ויראו הכוכבים אותה העת היא תחלת הלילה זהו עת שנתחייבנו בו בקריית שמע של ערבית וכל מי

בניהו

(ħ) רש"י ד"ה ה"ק האיקרא דחלו': (ב) ד"ה כנור ורו' לפונית הס"ד ואחר כך לריך להיות ד״ה אין הקומץ משביע את הארי מל' מלא קומצו מלא כף מחציר , אינו משביע את הארי. פ״א קומץ לשון ונהי בעינינו כחגבים כדמתרגם כקמצין ר"ל מחגב אחד אינו שבע ארי הס"ד ואח"כ מ"ה ואין : סבור

מוסף רש"י

עד חצות לילה הי׳ עוסק בדברי תורה. ולדורי האומר שלש משמרות הוי לילה. היה דוד עומד ממטמו בשליש הלילה הראשונה ועוסק בחורה עד חלות כמו שנאמר לשיח באמרתך, ומחלות ולהלן עוסק בשירות ותשבחות, כמ"ש חלות לילה מהום (חהליח קימ קמח). **ואמר** כחצות. שמשמע סמוך לו, או לפניו או לאחריו (שמות יא ח. כנור היה תלוי למעלה ממטתר. נקב שלו כלפי לפון היה ודלילה רוח לחונים מנשדם. יל ארבע רוחות מנשבות בכל יום. מזרחית בבחר ורוח דרומים בחונ היום ומוורבים בתחילת לילה ולפונית בחלי לילה, כמהלך חמה שמהלכת ממזרח לדרום ומדרום למערב וממערב ללפון, ותניא ביבמות (עב.) כל אותן ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר אע"פ שמופין היו ולא נשבה להם רוח לפונית. רוח לפונית בחלי הלילה, אלמא חצות לילה עת נשיבתה לעולם. ופעמים שהיא מנשבת אף ביום, והיא רוח נוחה ויפה לבריות והיום מאיר בה (סנהדרין טו.). הקומץ. פרנסה מועטת (שם. ועי׳ הוספה ברש״י בהגהות הב״ח כאן). ואין הכור מתמלא מחרליתר. עוקר חולים מבור עמוק וחוזר והשליכה לחוכו אינו מתמלא בכך, כלומר אין סיפה בידינו לפרנס עניים שבתוכנו

רב ניסים גאון

(סנהדרין שם).

ליגע בכלום דבר מקדשי המזרח עד שיריא הכפרה שהוא מתחייב בה וכן אם נכנס למקדש משערי ניקנור ולפנים

שהוא מחנה שכינה נתחייב כרת אם היה מזיד ואם היה שוגג בחטאת כדתנא בתוספי שנכנסו משערי ניקנור ולפנים זדונן כרת ועל שגגתן חטאת ובמשנה בתחלת טהרות (כלים פרק א' משנה ח') עזרת ישראל מקודשת ממנה שאין מחוסר כפורים נכנס לשם וחייבין עליה חטאת ובספרי (פרשת נשא) מפורש מפתח עזרה ולפנים מחנה שכינה דהיינו עזרת ישראל ותניא בספרי יום עוד טומאתו בו לרבות מחוסר כפרה ואיתא בנזירות בפרק ג' מינין (דף מה מכות דף n) ולאחר שיביא כפרתו ויקריבנה הכהן כראוי וכהלכה ויכפר עליו כבר גמרה לה טהרתו והותר לו לוכל בקדשי מזבח ולהכנס למחנה שכינה והיינו מעזרת ישראל ולפנים וכדאמר הכתוב (ויקרא יב) וכפר עליה הכהן וטהרה וכבר אמרו חכמים כי הוא חייב טבילה לאחר שמקריב כפרתו ואז